

SINT-GUMMARUSPROCESSIE LIER

In Lier wordt de stadspatroon Sint-Gummarus ieder jaar gevierd op de eerste zondag na 10 oktober, zijn feestdag.

De dag start met een bedevaartmis. Bedevaarders en Lierenaars komen tijdens het noveen naar de kerk voor het ritueel van de Sint-Gummarusbandoplegging. Tijdens dit ritueel legt de priester de gordel van Sint-Gummarus op de schouders van de pelgrim. Het verwijst naar het verhaal waar Sint-Gummarus een omgehakte boom weer tot bloei bracht door zijn gordel om de stam te wikkelen. Zo hopen ze behoeft te worden voor breuken.

Na de mis gaat de Sint-Gummarusprocessie door de Lierse binnenstad. In de processie stappen verscheidene (Lierse) groepen op: jeugdbewegingen, verenigingen, gildes en genootschappen. Elk in hun eigen uniform en met vlaggen, vaandels en processietoortsen. Muziekkorpsen begeleiden de processie. Dan volgen andere Gummarusparochies: Emblem, Enkhuisen (NL), Steenberg (NL), Wagenberg (NL) en beelden van de voormalige parochies in Mechelen en Antwerpen.

Deze groepen vormen als het ware de voorhoede en omkadering van de kern van de processie: het 17de -eeuwse zilveren reliekschrijn van Sint-Gummarus, de 'Sint-Gummaruskas'. 16 mannen van het Genootschap van de Kasdragers van Sint-Gummarus dragen het schrijn van meer dan 800 kilo door de straten van Lier.

Dan volgt een groep rond Mariaverering met historische Mariabeelden en vaandels. De processie wordt afgesloten met het Heilig Sacrament. Leden van de Broederschap van Sint-Gummarus flankeren de processie met processielantaarnen. Achter de processie volgen het stadsbestuur en de heren van het Groot Volk met één of meerdere Lierse historische reuzen.

Bij regenweer gaat de processie in een beperkte vorm door in de Sint-Gummaruskerk: het reliekschrijn wordt dan onder begeleiding van de vaandels van de verenigingen driemaal rondgedragen doorheen de zijbeuken en de kooromgang van de kerk. Om de 25 jaar vindt er een jubeljaar plaats met onder meer de erkenning van de relieken van Sint-Gummarus door de bisschop (of zijn afgevaardigde) en een jubelprocessie. Op twee andere zondagen heeft er dan een historische Ommeganck plaats.

Tijdens de Sint-Gummarusprocessie eren Lierenaars hun stadspatroon. De megedragen historische processievaandels en beelden vertellen het verhaal van de wonderen van de heilige Gummarus, de deelnemers aan de processie stappen devoot mee. Zonder de evocatie van taferelen uit het leven van Sint-Gummarus of uit de Bijbel, sluit de processie sterk aan bij de oorspronkelijke opvatting van een processie als uiting van volksdevotie.

De processie kent een groot draagvlak en draagt bij tot de sociale cohesie in de stad: jeugdbewegingen, verenigingen, gildes en genootschappen maken er een erezaak van 'mee op te stappen voor de kas'. Het is dé Lierse hoogdag, die gedurende het hele jaar voorbereid wordt. Begin september is de 'processie van het eerste licht': een voettocht naar de Sint-Gummaruskapel in Emblem: een verre aankondiging dat het feest van Sint-Gummarus eraan komt.

De Sint-Gummarusprocessie is waarschijnlijk de oudste processie van Lier. De oudste geschreven bronnen spreken al over deze processie in de veertiende eeuw, maar het is plausibel dat ze een oudere traditie kent. De huidige traditie van de Sint-Gummarusprocessie is opnieuw opgestart in 1977.

We zijn benieuwd naar uw motivatie voor deze aanvraag. Waarom dient u in?

Wij zien een erkenning van de processie als Vlaams immaterieel cultureel erfgoed als een middel om extra in te zetten op erfgoedzorg en het duurzaam borgen van deze mooie traditie. Verder kan het ook helpen om een bredere bekendheid van deze traditie in Vlaanderen en Nederland te bereiken.

Beschrijf de geschiedenis van het erfgoed. En hoe is het doorheen de tijd geëvolueerd (max. 4000 tekens)

De Sint-Gummarusprocessie is waarschijnlijk de oudste processie van Lier. De oudste geschreven bronnen spreken al over deze processie in de veertiende eeuw, maar ongetwijfeld kent ze een oudere traditie.

Behalve de processie voor de feestdag van Sint-Gummarus zijn er in de loop van de geschiedenis nog drie andere processies waarin het reliekschrijn jaarlijks door de Lierse binnenstad gedragen werd.

Een eerste processie ging door naar aanleiding van het kerkwijdingsfeest van de Johannes De Doperkerk (de eerste kerk die op de plaats van de huidige Sint-Gummaruskerk stond). Dat feest werd gevierd op de eerste zondag na Sacramentsdag. De oudste bronnen over deze processie gaan terug tot het begin van de vijftiende eeuw.

Een tweede processie werd gehouden op Sacramentsdag (tweede donderdag na Pinksteren). Op die dag ging er een processie uit waarin eerst de reliekkoffer en later het reliekschrijn van Sint-Gummarus werd meege dragen.

Een derde processie kende haar oorsprong in het jaar 1595. In dat jaar beleefde Lier op 14 oktober een tweede bestorming van de geuzen en werden de relieken van Sint-Gummarus verstrooid. De snelheid waarmee de Spaanse troepen vanuit Antwerpen en Mechelen de geuzen uit Lier verjaagden, werd toegeschreven aan de bescherming van onze stadspatroon. Deze 'Furieprocessie' ging jaarlijks door op 14 oktober. Vanaf het concordaat van 15 juli 1801 werd de Furieprocessie geïntegreerd in de processie voor de feestdag van Sint-Gummarus. (Beide processies vielen immers al geregeld samen.)

Bij grote feestelijkheden namen elementen uit de Lierse Ommegang, zoals de reuzentrein en het Ros Beiaard, deel aan de processie. De Lierse Ommegang werd later een traditie op zich... Dit alvast met de jubelprocessies ter gelegenheid van 25-jaarlijkse erkenning van de relieken.

In de vorige eeuw gingen in de Sint-Gummarusparochie twee processies uit: de Sacramentsprocessie (tweede zondag na Pinksteren) en de Sint-Gummarusprocessie de eerste zondag na 10 oktober). Na het Tweede Vaticaans Concilie was er begin jaren 70 een aarzeling of men dit gebruik kon volhouden. Men bleef enkele jaren binnen in de kerk en ging met het reliekschrijn binnen in de kerk driemaal rond.

De huidige traditie van de Sint-Gummarusprocessie is opnieuw opgestart in 1977. De elementen van de beide processietradities werden mooi bij elkaar gebracht. Ook was er steeds groeiend enthousiasme bij vele Lierse verenigingen om deze traditie breed te dragen en dit tot op de dag van vandaag.

Naar het boek 'Gummarus van Lier, Heilige in de tijd' van Tom Vieren.

Is er een actie waar u trots op bent en die inspirerend kan zijn voor anderen?

Wij zijn fier dat we vooral de jeugdbewegingen en talrijke en diverse verenigingen in Lier kunnen blijven warm maken om devoot mee op te stappen in de processie.

Er is al jaren een groepje oud-scouts-leiding die van de Sint-Gummarusprocessie én het meedragen van toortsen rond het H. Sacrament gebruik maken om reünie te houden. Omdat het niet evident is om zwaardere stukken elk jaar opnieuw 'buiten de kerk te krijgen', was het een piste om afzwaaiende leiders aan te spreken om dat over te nemen.

Enkele jaren geleden spraken we in aanloop van processiezondag enkele individuele jonge mensen aan (dertigers- wellicht zouden die toch komen kijken hoe hun kinderen in de processie mee opstapten), om enkele zwaardere beelden in de processie te dragen. Na de processie was er toen enthousiasme om zich te verenigen als 'Sint-Gummarusvrienden'. Zij werden bij de laatste editie ook bereid gevonden om op processiezondag ook logistiek te helpen: het klaarzetten van nadarhekkens, het verplaatsen van standaarden, vaandels en naamborden voor de mee-opstappende verenigingen. Daardoor kan het processiecomité in de zondagochtend drukte zich eerder op het globale plaatje richten. Deze groep groeit sinds drie jaar exponentieel aan.

Inventaris Vlaanderen

INZENDER

Jos Van Rompay
Broederschap van Sint-Gummarus te Lier
<http://www.kerknet.be/broederschap-van-sint-gummarus>

LOCATIE

Lier

PERIODE

Jaarlijks, op de eerste zondag na 10 oktober

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#stoet #ritueel #levensbeschouwelijk gebruik
#sociaal gebruik

BIJLAGE

- [Affichesintgummarusbedevaart2017_compressed.pdf](#)